

Nagore BARRENA ORUEECHEBARRIA

Donostiako Informatika Fakultateko irakasle eta ikerlaria, UPV/EHU

Zaintzaren kapitalismoa

Sare sozialak, adimen artifiziala, datuen pribatutasuna, konpainia teknologiko handiak eta antzeko beste kontzeptu batzuk entzunda, gehiengoari, ziur asko, ondorengo izenak eta aurpegiak etorriko zaizkio burura: Musk, Bezos, Zuckeberg... **besteak beste.** Horiek *surveillance capitalism* (zaintzaren kapitalismoa) kontzeptuaren eredu garbiak dira. Shoshana Zuboff filosofoak aurkeztu zuen kontzeptu hori, *“The age of surveillance capitalism”* liburuan. ‘Zaintzaren kapitalismoa’ datu pertsonalen merkantilizazioari esaten zaio; alegia, informazio pertsonala irabazi-asmoko salerosketari lotutako merkantzia bihurtzean datza.

Bestalde, hain ospetsu ez den baina garrantzi handia duen figura bat ere nabarmentzen da teknologia ekosisteman. Figura horrek **guztion onerako den eta pribatutasunean zein garden-tasunean oinarritzen den teknologia-
ren erabilpenaren defentsan** lan egiten du. Bera Meredith Whittaker dugu.

Meredith Whittaker Google-ko langilea izan zen 13 urtez. Bertan, ingeniari-ritza taldeak zuzendu zituen eta *Open Research Group* taldearen sortzailea ere izan zen. Talde horrek sortzen ari ziren teknologien eragin sozialaren azterketa sustatzea zuen helburu. Ondoren, akademiara pasatu zen, eta AI Now Institute sortu eta zuzendu zuen NYU-n, adimen artifizialak gizartean dituen eraginak aztertzeke helburuarekin.

Bereak dira ondorengo baieztapenak: «Pribatutasuna ez da luxua. Ezinbesteko baldintza da askatasunerako». Edo «zaintza da Interneteko negozio eredua. Eta aldatu egin behar

dugu». Horiek **adimen artifizialaren eta teknologia berrien erabilpen ego-
ki baten alde** egindako adierazpenak dira. **Datu pertsonalen merkantilizazioa ardatz duten eredu teknologiko-
en aurkako** mezuak dira. **Ez dira teknologiararen kontrako mezuak.**

Zaintza kapitalismoaren kontra ir-
mo egiten duen emakume hau Signal Foundation-eko zuzendari nagusia da 2022az geroztik. Signal pribatutasuna bermatzen duen eta irabazi asmorik gabeko mezularitza zifratuko plata-
forma da. Signal-en bitartez, mezuak bidali, deiak (eta bideo bidezko deiak) egin edo fitxategiak banatzeko aukera dago. Alegia, WhatsApp edo Telegram-en bezala.

Baina mezuak muturretik muturre-
ra zifratuta daude Signal-en, eta horrek bermatzen du igorleak eta har-
tzaileak bakarrik irakur ditzaketela

mezuak. Irabazi asmorik gabeko kon-
painia da, metadaturik gordetzen ez
duena, erabiltzailearen informazioa
biltzen ez duena eta kode irekikoa.
Haren zuzendaritzapean, Signal-ek
sendotu egin du bere jarrera, aukera
etiko gisa, datu pertsonalekin nego-
zioa egiten duten mezularitza plata-
formen ondoan.

Esan beharra dago, paradoxikoki,
Signal-en pribatutasunaren politika-
ren arrakasta dela-eta, gaur egun
WhatsApp-ek ere muturretik mutu-
rreko zifratua erabiltzen duela, eta
Signal-en kodea erabiltzen duela ho-
rretarako.

Bukatzeko, aipatu nahi nuke Mere-
dith-en lanak agerian uzten duela **adi-
men artifizialak eta teknologia be-
rriek guztion onurarako balio
dezaketela eta balio behar dutela,**
haien **benetako zentzura itzulita.**

‘Zaintzaren kapitalismoa’ datu pertsonalen merkantilizazioari esaten zaio. GETTY IMAGES